

Omavalvonta

Omavalvonta - lainsäädäntö

- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011 (finlex.fi)
 - Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012 ns. vanhuspalvelulaki (finlex.fi)
 - Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 (finlex.fi)
 - Sosiaalihuoltolaki 710/1982 (finlex.fi)
 - Terveysturvalaki 1326/2010 (finlex.fi)
 - Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta 341/2011 (finlex.fi)
 - Yksityisten sosiaalipalvelujen ja julkisten vanhuspalvelujen omavalvontasuunnitelman sisältöä, laatimista ja seuranta koskeva määräys (finlex.fi)
-
- Omavalvonta säädettiin otettavaksi käyttöön kaikissa sosiaalihuollon palveluissa 1.4.2015 alkaen.

Omavalvonta *(Riitta Husso, Valvira)*

- asiakasturvallisuuden varmistaminen
- asiakkaan oikeuksien toteutuminen

Omavalvonnan ydinkysymys ja organisoinnin tavoite on:
miten varmistetaan, että kaikki palvelukokonaisuudessa mukana olevat toimivat **yhteisesti sovitulla tavalla**

Omavalvontasuunnitelma on palveluntuottajan asiakkaalle antama laatulupaus:

- Kirjoitetaan lukijaystävällisesti ja käytännönläheisesti
- Omavalvontasuunnitelma on **realistinen kuvaus** toimintayksikön todellisuudesta

Kaikki liittyy kaikkeen

- Laatu – asiakasturvallisuus – riskien hallinta – omavalvonta – **omavalvontasuunnitelma**
- Omavalvontaa on myös se, että on toimintaohjeet, työselosteet, yhteisesti sovitut asiat, perehdytysuunnitelma, jne. jne.
- Asiakaspalautteet

Omavalvonta on palveluntuottajan työkalu, jonka avulla kehitetään ja seurataan palvelujen laatua toimintayksiköiden päivittäisessä asiakastyössä. (Valvira)

Omavalvonta (Riitta Husso ja Markus Henriksson, Valvira)

- Omavalvonnan yksi edellytys on, että esimies ja työntekijät kykenevät arvioimaan omaansa ja toistensa toimintaa **asiakkaan tarpeiden näkökulmasta**. Jokaiselta, esimiehiltä ja työntekijöiltä vaaditaan myös tahtoa ja valmiuksia puuttua sellaisiin työvaiheisiin ja käytäntöihin, joissa he tunnistavat laatu- ja asiakasturvallisuusriskejä
- Omavalvonta on järjestelmällistä **asiakas- ja potilasturvallisuustyötä**. Se lähtee yksittäisen työntekijän velvollisuudesta tehdä työtä niin, että palvelussa yhteisesti sovitut toimintatavat ja käytännöt toteutuvat. Yksikön esimies ja toiminnasta vastaava ylempi johto luovat ne olosuhteet, joissa avoin ja keskusteleva asiakas- ja kehittämismyönteinen toimintakulttuuri mahdollistetaan. Työntekijöissä on valtava voimavara ja luovuus kehittää omaa työtään, jos tälle annetaan tilaa.

Omavalvontasuunnitelma

Omavalvontasuunnitelmassa on kuvattava

- miten toimintayksikön riskienhallinta toteutetaan käytännössä
- miten tiedot esiin tulleista laatueroista ja vaaratilanteista käsitellään
- miten ne kirjataan
- miten korjaavat toimenpiteet toteutetaan
- miten muutoksista tiedotetaan henkilökunnalle ja muille yhteistyötahoille
- luettelo riskienhallinnan ohjeista
 - ilmoitusvelvollisuus ja siihen liittyvät käytännöt
 - riskien tunnistaminen –ennakollinen prosessien analysointi
 - riskitiedon ja palautteen käsittely

Riskienhallinnan prosessi = omavalvonnan toimeenpanon prosessi

(Riitta Husso – Valvira)

Omavalvonta - käytäntö

- Omavalvonnan suunnittelu ja toimeenpano ovat koko työyhteisön yhteinen asia
- Esimiesten sekä johdon sitoutuminen yhteistyöhön on ensiarvoisen tärkeää.
- Työntekijöiden, joilla on paras tuntemus omaan työhönsä ja omien asiakkaidensa palveluun liittyvistä riskeistä, on voitava osallistua sekä omavalvonnan suunnitteluun että toteutukseen.
- Asiakkaiden ja omaisten mahdollisuus vaikuttaa palvelun laatuun on turvattava asiakaspalautteen ja muun osallistumisen keinoin.

Valvira

Omavalvontasuunnitelman sisältö

- **Asiakasturvallisuuden lisäksi asiakkaan kohtelu, osallisuus ja oikeusturva** ovat keskeisiä omavalvonnassa seurattavia asiakokonaisuuksia.
- Asiakasturvallisuus on **sosiaalihuollossa** käsitteenä laajempi kuin terveydenhuollossa. Se pitää sisällään **fyysisen** turvallisuuden lisäksi **psykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden**.
- Valviran määräyksessä asiakasturvallisuuteen on katsottu kuuluvan henkilöstön määrä, rakenne, sijaisten käytön periaatteet ja tiedot siitä, miten henkilöstövoimavarojen riittävyys varmistetaan.

Valvira

Esimerkkejä

- Miten huolehditaan työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdytyksestä asiakastyöhön ja omavalvonnan toteuttamiseen.
 - Onko tähän olemassa toimintaohjeita? Voisiko ne linkittää suoraan tähän?
- Miten henkilökunnan täydennyskoulutus järjestetään?
 - Onko tähän toimintaohjeita ja suunnitelmia?
- Miten yksikössä toimitaan, kun todetaan, että palvelu ei syystä tai toisesta toteudu sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti tai asiakasturvallisuus uhkaa vaarantua?
- Kuvaus siitä, miten tässä nimenomaisessa yksikössä tai palvelussa asiat hoidetaan myös henkilöstön määrän osalta. (Valvira [www-sivut](http://www.salo.fi))

Oma- ja viranomaisvalvonta

- Avi ja Valvira edellyttävät toimintaohjeiden laatimista ja oma- ja viranomaisvalvontasuunnitelmien tarkastelua, jos esim. kantelussa on havaittu, että ne ovat puutteellisia.
 - Pohdintaa: Miten varmistetaan, että kaikki saavat tiedon uusista/päivitetystä ohjeista? Riittääkö, että informoidaan niistä sähköpostilla? Miten voidaan varmistaa, että kaikki lukevat sähköpostit? Onko esim. määritelty, että luettava kerran päivässä?

Uusi omavalvontalomake- pohja

- Valvira on päivittänyt Valvira.fi –sivulle lomakkeen, joka ohjaa omavalvontasuunnitelman laatimisessa:
- <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-valvonta/omavalvonta>

Materiaaleja ja luettavaa

- <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-valvonta/omavalvonta>
- [https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-valvonta/omavalvonta/kysymyksiä ja vastauksia](https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-valvonta/omavalvonta/kysymyksiä_ja_vastauksia)
- <https://avi.fi/asioi/viranomainen/omavalvonta/sosiaalihuollon-omavalvonta>
- <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/johtaminen-valvonta-ja-tilastot/vammaisalan-viranomaiset-ja-valvonta/sosiaalihuollon-valvonta>